

Verslag 1^e Publieksavond Waterbeschikbaarheid Zuid-Beveland, vergadercentrum De Stenge, Heinkenszand
Woensdagavond 22 maart 2017

Door Michael van der Schoot, ZLTO

Op 22 maart 2017 vond een bijeenkomst "Waterbeschikbaarheid" plaats te Heinkenszand. Het was de eerste van een reeks bijeenkomsten rond het thema zoet water in de regio Zuid-Beveland. Voorlopig wordt uitgegaan van drie bijeenkomsten, maar dat aantal is niet hard.

In Heinkenszand waren circa 60 personen aanwezig, waarvan zeker 50 zelf zoetwatergebruiker zijn. Onderstaand vindt u het programma, een globale samenvatting plus per tafel de korte verslagen van de gespreksleiders.

Programma:

19u00 - 19u30	Inloop met koffie
19u30 - 19u45	Opening en inleiding (dagvoorzitter)
19u45 - 19u55	Toelichting op de oppervlaktewatersituatie door Desirée Uitdewiligen
19u55 - 20u05	Toelichting op de grondwatersituatie door Angelo de Bruijn
20u05 – 20u15	Koffie
20u15 - 21u20	Tafelgesprekken over drie deelgebieden
21u20 - 21u45	Plenaire terugmelding
21u45	Afsluiting door dagvoorzitter

Samenvatting

Deze eerste bijeenkomst staat in het teken van het bespreken en beoordelen van de huidige zoetwatersituatie en het maken van een inschatting van de toekomstige. Bestaan er momenteel problemen en verwacht men dat de klimatologische, technologische en landbouwkundige ontwikkelingen de situatie zullen bemoeilijken of niet?

Aan de deelgebiedtafels (Borsele, Goes en Oost-Zuid-Beveland) kwamen verschillende onderwerpen aan de orde. Een aantal ondernemers gaf aan de zoetwaterbeschikbaarheid niet als een groot probleem te ervaren. Indirect is wel de angst uitgesproken dat de periodes van droogte langer zullen worden, en dat de zoute kwel zal toenemen. Wat tevens directer wordt gevoeld zijn de extreme piekafvoeren in het buitengebied. Een deel van het probleem hierin is ook te vinden in de verharde oppervlaktes. Wat wel nadrukkelijk werd aangegeven op de avond door de deelnemers aan de tafels was dat het belangrijk is tijdig in te spelen op toekomstige ontwikkelingen. Er liggen kansen om zoet water (hemelwater) te bufferen, en deze in periodes van droogte in te zetten. Het aspect "governance" wordt als een bottleneck gezien; "wie draagt welke verantwoordelijkheid?".

In het gebied Kapelle/Goes zijn er mogelijkheden om te beregenen. Het probleem wordt niet zo zeer op de korte termijn ervaren, echter werd er aangegeven dat er richting de lange termijn knelpunten in het verschiet liggen. De groep worstelde wel met het schaalniveau van de problematiek. Wat ook als een lastig ervaren werd, zijn de onzekerheden op het gebied van kosten en baten. Wat door de gebruikers als waardevol aangegeven werd, is het delen van informatie. Niet alleen vanuit de Provincie/Waterschap, maar ook vanuit andere partijen. "Samen sta je sterker".

In de Zak van Zuid-Beveland is droogte een groot probleem. De capaciteit van de bronnen is niet altijd even inzichtelijk. Ook kleine onttrekkingen die niet bekend zijn, hebben een invloed op de zoetwaterlenzen. Waar vanuit de agrariërs ook een angst voor werd uitgesproken, is dat het niet altijd even inzichtelijk is welke gevolgen de onttrekking van bijvoorbeeld bouwputten (genoemd werd Tennenet) voor effect hebben op de zoetwaterlenzen. Wat als een mogelijke oplossingsrichting werd gezien zijn alternatieve manier om te draineren. Voor de fruittelers aan de landbouwwaterleiding is het ijzergehalte van het water ook van belang. Een teveel aan ijzer in het water kan roestvorming in de hand werken, wat niet profijtelijk is voor de druppelirrigatie.

Korte terugmeldingen van de tafelleiders

Tafel 1, Kapelle/Goes (Walter Oomen & Durk-Jan Lagendijk)

Aanwezig: agrariërs, SBB, gemeente, draineerbedrijf, ZLTO

1. knelpunten
  - knelpunten: afgelopen jaren geconstateerd dat er toename is van onttrekkingen uit grondwater in het gebied
  - verwachting is dat in toekomst meer drogere perioden en meer kwel (ook agv peilopzet winter Veerse meer zoute kwel)
  - verschuiven in teelten en specialisatie stelt speciale eisen aan kwaliteit en kwantiteit van water
  - extremen droog en nat nemen toe
  - zorg over beleid grote wateren bv. Veerse meer; de EC-waarden nemen toe op diverse plekken
  - in de praktijk zijn er op dit moment niet echt grote problemen, verwachting is wel dat er agv klimaatverandering problemen ontstaan.
  - zijn er wellicht meer onttrekkingen dan op de kaart staan?
  - kosten en baten onzekerheid van mogelijke maatregelen: is er een businesscase mogelijk

2. mogelijke maatregelen
  - in gezamenlijkheid overheen en bedrijfsleven, dat wordt breed gedeeld in de groep
  - uitdaging hoe we het neerslagoverschot in de winter beter kunnen benutten in droge perioden
  - is er mogelijkheid om afgekoppeld water stedelijk gebied in te zetten; en hoe zit het met kwaliteitseisen
  - goed letten op bodemopbouw (niet altijd goed bekend); Freshem kan betere data leveren zout-zoet grensvlak
  - peilgestuurde drainage: niet overal toepasbaar
  - stuwtjes zoals die in Zeeuws-Vlaanderen mogelijke oplossing; zie site waterschap. Aanmelding door aantal agrariërs in een afwateringsgebied
  - vb. van Walcheren
  - informatie en kennis met elkaar delen, ook van andere gebieden; op bezoek gaan bij elkaar. bv. bezoek zlt met agrariërs naar Waterhouderij Walcheren.

Tafel 2, Borsele (André van de Straat & Leo van den Brand)

Aan tafel ca. 15(?) landbouwers uit Borsele

Huidige knelpunten:

Met name droogte wordt als knelpunt ervaren

Capaciteit onttrekkingsdrains/bronnen verschilt sterk: behoefte aan informatie over de bodemsamenstelling/doorlatendheid

Angst voor het effect van de onttrekkingen tbv bouwprojecten (Tennet-leidingen)

Onttrekkingen van < 10m³/u blijven buiten beeld en hebben wel invloed

Merkbare toename van afvoer uit dorpen bij neerslag

Verwachte knelpunten:

Toenemende vraag en afnemend aanbod zoet water

Angst dat extra beperkingen aan onttrekkingen opgelegd gaan worden

Oplossingsrichtingen:

Plaatsen gemaal om water op kreekrug te pompen tbv infiltratie/aanvulling voorraad

Meer water vasthouden in boezems/buffers (gebeurde vroeger ook)

Onttrekken uit diepere zandlaag (en daarin 's winters ook aanvullen)

Benutten natuurgebieden door daar te vernatten/water vast te houden

Benutten RWZI-effluent

Diversen:

Men vraagt zich af hoe de bel zich ontwikkelt

Opgemerkt werd dat er vanuit de zandwininput onder Goes (De Wranghe (?) bij Magdalenahoeve) water geloosd wordt. Daar zou het juist hoog gehouden moeten worden. Zie Kaart.

In de buurt van de Oude Zanddijk is een lage natte plek die z'n water graag beschikbaar stelt aan een hogere droge plek (zie kaart).

Eigen waarnemingen:

Werking drainage/infiltratie/sturingsmogelijkheden blijkt opvallend slecht bekend.

Tafel 3, Oost-Zuid-Beveland (Hugo Hinderink & Vincent Klap)

- Aan tafel landbouwers uit polders ten oosten van Schelde-Rijnkanaal, Reigersbergsche polder (gebied met externe aanvoer en daarom atypisch voor de doelgroep van de avond), Krabbendijke, Ostdijk en iemand van Staatsbosbeheer.
- Droogte/watertekort. In Reigersbergsche polder geen probleem uiteraard, meer westelijk wel het verlangen naar water voor beregening, maar omdat het er niet is, geen groot issue. Beregenen uit sloten zorgt voor verzilting door opkegeling van zout grondwater.
- Verzilting. Ervaring Reigersbergsche polder is dat hogere waterstanden helpen om zout op diepte te houden. Voor de overigen is verzilting geen issue.
- Staatsbosbeheer geeft aan dat natuur overwegend tolerant is voor zout. Over het algemeen is een natuurlijk peil (hoog in winter, laag in zomer) belangrijker voor de natuur dan zoet water.

- Ten aanzien van de toekomst voorziet men wel droogteproblemen. In de bedrijfsvoering wordt daar nu al op ingespeeld, bv. met aangepaste drainage.
- Pleidooi voor pilots om meer zoet water vast te houden na grote neerslag (bufferen) om te benutten in droge tijden. Voorwaarde is voldoende afvoercapaciteit in het watersysteem (dus geen riet in waterlopen dat voor opstuwung zorgt), om overvloedige neerslag snel naar buffergebieden te leiden. Er bestaan al onbedoelde maar functionerende voorbeelden zoals de Smokkelhoek bij Kapelle, waar water van bedrijventerrein in gegraven bassin wordt gebufferd.
- Knelpunt voor benutting bekkens is dat transport naar gebruikers/percelen duur is.
- Potentiële maatregelen gebruikers: egaliseren, aanpassing infiltratie/drainage, waterconservering op perceelniveau (bv. in kleine collectieven met onderling operationeel beheer).
- Aanpak/maatregelen volgens landbouwers een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid en agrarische sector.
- Uitdaging: niet het gebrek aan kennis over de zoetwatersituatie of de technische optimalisatiemogelijkheden, maar de governance wordt als grootste uitdaging gezien: hoe gaan we het proces organiseren waarbij de verschillende belangen/belanghebbenden samen komen?